

ІННОВАЦІЙНІ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ ЗАСАДИ ДІЯЛЬНОСТІ ОПОРНИХ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ

Чижевський Борис Григорович, кандидат педагогічних наук, провідний науковий співробітник відділу економіки та управління загальною середньою освітою Інституту педагогіки НАПН України, м. Київ

Проблема інноваційного і стабільного розвитку закладів загальної середньої освіти (надалі – ЗЗСО), незалежно від їх типу (початкова школа; гімназія; ліцей), структури, підпорядкування, форми (державна; комунальна; приватна; корпоративна) власності, місця розташування в нових соціально-економічних умовах першочергового значення є об'єктивною необхідністю. Особлива роль відводиться опорним закладам освіти.

Організаційно-педагогічні засади інноваційного розвитку ЗЗСО, зокрема й опорних, досліджували Л. Калініна, Н. Лісова, О. Онаць, М. Топузов, Б. Чижевський та інші [2, 3, 4, 5].

Ми розглядаємо організаційно-педагогічні засади інноваційного розвитку опорних закладів освіти як функціональну залежність суттєвих компонентів педагогічного явища від комплексу об'єктів (речей, їх станів, процесів, взаємодій) в різних проявах; необхідні і достатньо обов'язкові умови і обставини, що визначають, зумовлюють існування і розвиток відповідного освітнього простору, які забезпечують умови для реалізації освітніх програм та процесів і відображають ставлення місцевої громади, всього оточуючого середовища до їх упровадження.

Засада освіти – основа, ключове начало та підстава забезпечення стабільного зростання як сфери освіти в цілому, так і опорного закладу освіти, зокрема, що ґрунтується, базується на законодавстві, Державній програмі, доктрині, стратегії тощо. Нормативно-правові документи служать для учасників освітнього процесу засадами мотивації, енергії, волі, самовідданості і невтомності освітньої діяльності, що дозволяють виконувати стратегічні плани і забезпечувати якісний розвиток як сфери освіти в цілому, так і опорного закладу освіти, зокрема та здобути позитивні результати. Засада – це також прихований резерв, інтелектуальна власність, внутрішня професійна школа, майстерня і лабораторія. Засада – це також вихідне, головне положення, принцип; основа світогляду, правила поведінки, побудовані на основі демократичних закономірностей і вимог, поєднання державно-громадського і громадсько-державного управління, забезпечення врахування і розвитку задатків, здібностей, обдарувань дітей, учнів і студентів та їхніх наставників.

Однією з найперших інноваційних організаційно-педагогічних засад розвитку опорних закладів освіти, як і всієї сфери освіти, є Людиноцентризм та Дитиноцентризм, який передбачає, що освітній процес, зміст освіти будуються на основі гармонійного поєднання та застосування законів духовних (натуральних), природних, гуманістичних, партнерських, психолого-педагогічних. До таких засад нами віднесено: правові, економічні, соціальні, екологічні, інформаційні, культурні засади державно-приватного партнерства; засади державно-громадського управління і співуправління; державно-

громадського партнерства; забезпечення безпечного і комфортного середовища, нового освітнього простору; універсального дизайну та розумного пристосування; фінансова, академічна, кадрова та організаційна автономія закладів освіти у межах, визначених законодавством; координація співпраці та суб'єктної взаємодії закладу освіти з державними органами управління та органами місцевого самоврядування, громадськими організаціями, комерційними структурами, роботодавцями, меценатами, спонсорами, професійно-технічними закладами освіти, закладами освіти фахової передвищої освіти, вищими закладами освіти та батьками. Це розвиток інклюзивного освітнього середовища у опорних закладах, найбільш доступних і наближених до місця проживання осіб з особливими освітніми потребами; створенні належних умов для профільного навчання, що значно розширює створення можливості для продовження навчання у вищому закладі освіти: пошуку і доборі творчо обдарованих та здібних дітей, які мають нахил та інтереси до певної галузі наукових знань і професійної діяльності; для реалізації індивідуальних, творчих потреб, оволодіння системою знань та практичними вміннями і навичками наукової, дослідно-експериментальної, конструкторської, винахідницької, раціоналізаторської діяльності, окремих видів професійної підготовки, роботи з сучасною технікою, інформаційними ресурсами та новими технологіями [1].

Забезпечення реалізації організаційно-педагогічних засад інноваційного розвитку опорного закладу освіти, надання високого рівня базової загальноосвітньої та профільної підготовки можливе лише при за умов усвідомлення відповідальності педагогічними працівниками, батьками за природну обдарованість дітей та учнів, за розробку і апробацію нового змісту освіти, найефективніших педагогічних та управлінських технологій, методів і форм навчання та виховання, постійного розвитку професіоналізму педагогічних працівників, відповідної матеріально-технічної на науково-методичної бази.

Самі засади не зовсім нові. Новизна полягає в зміні умов та можливостей реалізації, акцентуванні уваги на забезпеченні доступу до якісної освіти, формування в учнів ключових та наскрізних компетентностей на основі врахування тенденцій духовно-морального, соціально-економічного і науково-технічного розвитку територіального об'єднання, регіону, держави та світу в цілому.

Література

1. Закон України в редакції Закону України —Про освіту| (від 5 вересня 2017 року № 2145-VIII).

2. Калініна Л.М. Опорні заклади освіти як центри управління в умовах децентралізації / Л.М. Калініна // Анотовані результати науково-дослідної роботи Інституту педагогіки НАПН України за 2018 рік. – Київ, 2018. – С. 222-223

3. Калініна Л.М., Лісова Н.І. Соціально-педагогічне партнерство як демократична модель державно-громадської взаємодії та компонента

підручника для керівника освіти. Проблеми сучасного підручника. Київ, 2019. № 22. С. 105–120. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/716850/>

4. Калініна Л.М., Онаць О.М., Топузов М.О. Проблеми створення й розвитку опорних закладів освіти. Матеріали міжнародної науковопрактичної конференції «Прикладні наукові розробки та теоретичні дослідження XXI століття», наукова платформа «ΛΟΓΟΣ», 15 квітня, м. Вінниця, Україна, том 2. С. 58–65. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/716003/>

5. Онаць О.М. Принципи розвитку опорного закладу освіти. Наукові відкриття та фундаментальні наукові дослідження: світовий досвід: зб. наук. праць «ΛΟΓΟΣ» з матеріалами міжнар. наук.-практ. конф., м. Полтава, 20 травня, 2019 р. Полтава. Т.4. С. 60–66. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/717996/>